

מסורת הש"ס

(א) שנת מנ: [ומספחה שנת פי"ד ר"ח]. (ב) שנת מנ: קין; (ג) טו"ט אה"ט; (ד) ממלכת פ' י' תש"א; (ה) צבעון ערך סדר ד' איתא וזו הסדר י"ב גלון ט' אומרים שהי' עושה נגיד ערד לפיך נקלה סדר או שהיה עושה כלי ערד כגון מלחמות; (ו) [שנת לב]; וע"ש; (ז) כ"ס"א; וגבי רוחה כמ"י, ממילת ד"ה הנה, (ח) ונ"י מוס' ב"ק ס' ז: ד"ה קמ"ג,

תורה אור השלם

- 1. ע"ף י' נסמכתי מבטן מופעי אפי' איתא גו"ד בך תהלת' תמיד;
2. גו' נודך ונשליכי ושא' על שפום קנה' כי קאם י' וישט את דוד עברתו; וימיהו י' כט 3. כל אשר נשמת רוח חיים באפי' מכל אשר בברכה מות;
4. אבן בפתח יקרא;
5. שמו כב א; להר"ו בקרמ' מעם מזבחי תקנהו למוות; שמו כב יד

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ולוי הסדר לא פורש לי. ע"י זכרות כה: כשי' ד"ה מלך שמת ליה ושי': שם ד"ה ולא מעל מביחי אם התחיל בעבודתו. ע"י ברשי' שמת יב: ד"ה טעה ויזכ' וע"י:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא יריכא אלא לוי יהודה בן לקיש; (ב) רש"י ד"ה ושמאלו כו' דלם רוב שאלו ישראל אכלו; (ג) ד"ה אס רוב כו' על מחנה דאי שאלה להאכילו וכו' על מחנה גמ' לא ספינן; (ד) ד"ה יימי כו' לשם גירום לא מלן להצביעה לישראל לשלומי; (ה) ד"ה גוז מוך ודאי אפילו מימא ליל קודם ד"ה הכי גרסינן;

מוסף רש"י

אתה גודי. אתה מראש, יצת רשעי ממילה, נדחו לשלח דרישא כמו גוז מוך, שער ראשן תלתי. וגלי ראשן [טוס' ח"ג].

תוס' ישנים

אמר רב פפא דהאביבון בבליות. וה"נ הוא מני למינקט לענין [שלא] להחיותו או במחנה על מחנה מניה להחיותו. אבל גבי רוב ישראל לא הוא מני למינקט להחיותו, כיון דלפילו מנהל חייב להחיותו אם כן לא היה זה שום חידוש. ואם נאמר דמחנה על מחנה אלו חייב להחיותו, הוה מני למינקט על רוב ישראל לחיותו, אלא ברחוק נקט דלפילו החיותו לא אכריע כמי ששני בנסהדרין [עו, ב] לא יאמר על רוב ישראל לחיותו, אפילו אם כן רוב ישראל ישראל, אבל להחיותו אין כל כך עבירה [כדתנן] [כדתנן]

ושמאל אמר לפקה עליו אם הגל קאמר דלס רוב ישראל (א) אכל במחנה על מחנה לא וכו' ש ברוב כותים: אינו קו' דלמך אפילו ברוב כותים מפקחין: למאי הילכתא. הוי כותי אליבא דשמאל כיון דלמך מפקחין עליו כל שכן דמנחה להחיותו ולמאי הילכתא הוי כותי: להאכילו נצילות. אם ערד שיגדל ויקבל עליו גירום: אס רוב ישראל ישראל למאי הילכתא. הוי ישראל ברוב ישראל טפי ממחנה על מחנה (ג) אי שלא להאכילו נצילות במחנה על מחנה לא ספינן ליה: לנוקין. שור של ישראל שנגח של כותי פטור ושור של כותי שנגח של ישראל זין תם זין מועד משלם נוק של ישראל שנגח של ישראל תם משלם נוק של ישראל מועד משלם נוק שלם: אי נימא דנגמיה טורא דידן לטורא דידיה. וקאמרין דמחייבין ליה לשלומי: נייסי ראי. דישאל הוא ושקול וכל זמן שלא טבל צבית דין לשם גירום לא מניין (ו) לישראל לחיובי לשלומי: פלגא. משלם ישראל דין פלגא ספק הוא וזה מוטב נוק שלם כדן כותי אמר ליה אייתי ראי' דלאו ישראל אנה ושקול: מאי קאמר. כל הני ספיקי דקתי מני מני אמו לשמועין: שמינין אס המס. לחכר המעורבת דליכא איסור אלא טלטול: אכל הכא. כי לא שרית ליה לפקויה מני אית ליה למיעבד דמיהוי איסורא דלורייטא דנשיה הא מקמי הך: עד היכן הוא איכריו עד היכן הוא מפקח לדעת האמת: עד חוטמו. ואס אין חיות בחוטמו שאינו מוריא רוח ודאי מנ וינחיתו: הכי גרסינן אמר רב פפא מחלוקת מלמטה למעלה. מחלוקת דהנך תנאי דמר אמר עד לכו ומר אמר עד חוטמו מלמטה למעלה והולך כלפי ראשו דמר אמר צלצו יש להבחין אס יש צו חיות ששמתו דופקת סס ומר אמר עד חוטמו דומינן דאין חיות ניכר צלצו וניכר צמוטמו: (ס) אינו נודך. ומר הוא שער הראש: גפוי סימא חוטמו. ונני קצירא ליה עד חוטמו: ולוי הסדר. * לא פורש לי מהו: ושפיכות דמים. שהותר לצעל צבית לשפוך דמו של זה להללל ספק נפשו עבירה חמורה היא ששמתת את הארץ כדכתיב (במדבר לה) ולא תטמא את הארץ גבי פרשת רוחצין: וגורם לשינה שספסלת. כדכתיב (סז) אשר אני שוכן בתוכה הלא אס תטמאו איני שוכן וגבי רוחה כתיב: * מעס מוצחי. אס כהן הוא שצא לעבוד עבודה: ולא מעל מוצחי. * אס המחיל בעבודה אין מוספיק לצא לדון אלא משלים עבודתו: אבל

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

פה.

עין משפט
נר מצוה

פא א ב ג ד מיי פטו' מהל' אקורי ביאה הל' בו טושיע אה"ט סי' ד' עסקי' לה: פב ה מיי פ"ב מהלכות שבת הלכה י"ח סמג גליון פ"ב טושיע אה"ט סי' עטט ספקי' ד: פג ו מיי פ"ב מהל' שבת הל' כ"א סמג גליון סה טושיע אה"ט סי' שיה ספקי' א: פד ז מיי פ"ב מהלכות שבת הל' טושיע אה"ט סי' עטט ספקי' ד:

רבינו הגנאל

מי ששפלה עליו מפרלת ספק הוא שם ספק אינו ספק, ספק חי ספק מות, ספק נובחי ספק ישראל מפקחין עליו. מצאוהו חי מפקחין עליו מצאוהו מת יניחוהו. אוקימנא אפי' דאמר שומעין שמצילין את המת מפני הדליקה, הבא מורה שאם מצאו חי מות יניחוהו, פשוטה היא. ח"ד עד היכן בודק עד סיבורו ויש אומרים עד חוטמו. בודק ומצא עליונים מתיים לא יאמר שכבר מתו התחתונים. מעשה היה ובודק ומצא עליונים מתיים והתחתונים חיים. אמר רב פפא מחלוקת כשבדק ממה למעלה, שלא יאמר רבי שאין חיחות כביבורו כבר מת, אלא צריך לבודק עד חוטמו. אבל אם בודק מלמעלה למטה כיון שבודק בחוטמו ואין לו חיחות, טוב לא צריך, שאמר כל אשר נשמת רוח חיים באפי' מניין לפיקוח נפש שדוחה את השבת כו', אסיקנא כשמואל דאמר אשר ישעה אותם האדם וחי בהם ולא שימות בהן.

ולפסקה הג' אינו בן. אומר ר"י דהיינו טעמא דאין הולכין צפקות נפש אחר הרוב משום דכתיב (ויקרא יח) וחי זהם ולא נשמות זהם שלא יוכל לצוא בשום ענין לירי מיתת ישראל: להאביבון נביאות. לא הוה מני למימר שלא להחיותו משום דלפילו מחנה על מחנה אינו חייב להחיותו דלוקא ברוב ישראל אמרינן לא אלא להחיותו:

להחיותו אלא אבידתו. הא דלא קאמר להחיותו דקאמר רב לעיל פירש רש"י דלשמאל אילטרין דסצירא ליה דלפילו לפקח את הגל בשבת אין הולכין אחר הרוב כל שכן להחיותו ואע"פ דסצירא ליה לשמואל (ב"ב 97 ע"ב): אין הולכין צממון אחר הרוב כפי מילי היכא דלתיב לדידה צרשות צעלים כמו מוכר שור לחצירו ונמלא גתמן אכל הכא דלא אמת לדידה צרשות צעלים אולינן צמר רובא (י"ב וצמכות סוף פ"ק דף ע"ו): פירש דרצותא נקט אפילו להחיותו לו אצידה לתיב עבירה גדולה כדלמרי (פסהדרין דף ע"ו): המחויר אצידה לבתי עליו הכתוב אומר למען ספות הרעה את הנמאה וגו' ואפי' הכי מחזירין היכא דליכא רוב ישראל וכל שכן להחיותו דליכא עבירה כולי האי דמפרנסין עניי כותים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום [גיטין ס"א]:

להחיותו אלא אבידה. אכל מחנה על מחנה לא דלמך ליה אייתי ראי' דישאל את ואחזירי לך: צריכא דנגחיה תורא דידיה לתורא דידן. מימא לי דהוה מני למימר כולוה לנוקין אס רוב ישראל דנגמיה מורא דידן לתורא דידיה מחנה על מחנה ישראל דנגמיה תורא דידיה לתורא דידיה מני משלם נוק שלם אלא רוב מתיים כותי משלם נוק שלם אלא ניחא למימר חידוש כלל חד:

אבא שאול אומר מטיבורו.

הקשה רבינו תם דצפק המפלת (גדה 97 ע"ב). תניא אחיהו שפיר מרוקס אבא שאול אומר מחילת צרייתו מראשו ועוד הקשה דלא התם משמע דלא אריי אבא שאול צבולא דהאציריס וצקוטנן דקא מסיים עלה שתי עיניו כשני טיפין של צבול וכו' להכי גרס ר"ת מחילת צרייתו כרשון פירוש יוס שנגמר מחילת לורמו הוי כל גופו גדול כסלעס כדמתרגמינן רשונה וכן פירש צבעון [עין רשון]: עס

ורבי אלעזר בן עזריה מהלכין בדרך ולוי (הסדר ורבי ישמעאל בנו של רבי אלעזר בן עזריה מהלכין אחריהן נשאלה שאלה זו בפניהם מניין לפקוח נפש שדוחה את השבת נענה ר' ישמעאל ואמר יאם במחתרת ימצא הגנב ומה זה שספק על ממון בא ספק על נפשות בא ושפיכות דמים מטמא את הארץ וגורם לשיכינה שתסתלק מישראל ניתן להצילו בנפשו ק"ו לפקוח נפש שדוחה את השבת נענה ר"ע ואמר וכו' יזיד איש על רעהו וגו' מעם מזבחי מעל מזבחי ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא להמית אבל

למנון דלמרינן צפק כל תנאי [שבת קין, ב] מתוך שאדם בהול על מנוט או שרית ליה אמי לבבוי, דהתם כיון שאינו מרוד להליל (לא יבא להליל) לא יבא תללל שבת בשביל ממונו, אבל כשעביר בהלל או יבא תללל שבת אבז טרידיה, אכל בתה או איפסא סביל יוכל להלילו וצפתה הללה לא הוי טרוד, אבל אי לא שרית ליה אבז טרידיה ועבירה יבא לבנות מ"ר.

אמר רב פפא דהאביבון בבליות. וה"נ הוא מני למינקט לענין [שלא] להחיותו או במחנה על מחנה מניה להחיותו. אבל גבי רוב ישראל לא הוא מני למינקט להחיותו, כיון דלפילו מנהל חייב להחיותו אם כן לא היה זה שום חידוש. ואם נאמר דמחנה על מחנה אלו חייב להחיותו, הוה מני למינקט על רוב ישראל לחיותו, אלא ברחוק נקט דלפילו החיותו לא אכריע כמי ששני בנסהדרין [עו, ב] לא יאמר על רוב ישראל לחיותו, אפילו אם כן רוב ישראל ישראל, אבל להחיותו אין כל כך עבירה [כדתנן] [כדתנן]